

OCHRANA STOJATÝCH VOD

Sumarizace diskusí na 3. setkání FOP, 6. 4. 2013 v Olomouci

Poznámka: Tento materiál je pracovní, jedná se o záznam výstupů diskusí v rámci setkání FOP, výstupy jsou na různých úrovních obecnosti. S výstupy se bude dále pracovat.

OCHRANA STOJATÝCH VOD	
Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> ☞ velká kvantita a diverzita lokalit – množství rybníků, které potenciálně zastupují (vymizelé) mokřady ☞ zatím ještě částečně fungují (i jako refugia), situace je i vzhledem k charakteristikám postižených organismů vratná ☞ diverzifikovaná vlastnická struktura ☞ dostatek základních znalostí pro aplikaci ochranných opatření ☞ rybníky mají řadu dalších funkcí (rekreace včetně lovu, retence), argumentace se nemusí odvíjet od výhradně ochranných tezí ☞ roste potenciál mezi obyvatelstvem k ochraně malých vod a mokřadů ☞ rybníků si obecně vážíme – nehrozí akutně zánik ☞ existuje zákonná opora ochrany stojatých vod ☞ u rybníků podpořených z dotačních programů existuje možnost kontroly hospodaření ☞ existence dotačních prostředků ☞ rekreační funkce 	<ul style="list-style-type: none"> ☞ zvyšování produkce ryb vedoucí k snižování početnosti mnoha druhů, zhoršování kvality vody, včetně dalších efektů na úrovni povodí (zanášení a eutrofizace toků) ☞ nárůst trofie (splachy a zásahy rybářů) ☞ zhoršení morfologie rybníků (absence litorálů, odbahňování) ☞ úbytek početnosti živočichů a vodních rostlin, dnes i regionální vymírání a ohrožení celých druhů ☞ důraz na kapra jako stěžejní produkt, chov polodivokých kachen ☞ rybářská lobby je silná, ekonomické zájmy jsou velmi zásadní ☞ chybí dodržování a vymáhání zákonů ☞ malé obecné povědomí veřejnosti o problému (jakkoli si všimne, že rybníky jsou špinavé) ☞ dnes už prakticky chybí dobré příklady ☞ dotace jsou využívány nesmyslně, chybí faktická kontrola a následná udržitelnost ☞ nedostatečná specifikace předmětů a cílů ochrany stojatých vod ☞ státní organizace nestíhají kontrolu ani vlastních rybníků ☞ nedostatečně známé procesy v hypertrofních vodách ☞ nízké odborné zázemí obecních úředníků ☞ nevyužitý potenciál spolupráce s dalšími resorty ☞ formální ochrana (pouze v zákoně, nikoli v praxi), chybí dodržování a vymáhání zákonů ☞ (diverzifikovaná) vlastnická struktura ☞ slabá komunikace s vlastníky, rybníkáři, nerespektování jejich motivů a východisek ☞ nevyužitý potenciál spolupráce s dalšími resorty

VIZE (POPIS ŽÁDOUCÍHO STAVU): OCHRANA STOJATÝCH VOD V R. 2023:

Účastníci setkání se shodli, že optimálním stavem ve střednědobém horizontu (10-20 let) by byla situace, kdy by byly naplněny následující body:

Je eliminováno lokální vymírání a populační úbytky.

Existuje diverzifikovaná soustava rybníků s různými funkcemi, která podporuje široké spektrum organismů. Jsou kategorizovány typy rybníků a definovány cíle OP pro jednotlivé kategorie. Drobné revitalizace vodních biotopů jsou propojovány s existujícími rybníky.

Při způsobu využívání rybníků jsou harmonizovány zájmy ekonomické, rekreační a ochranné. Existuje konsenzus při plánování managementu s obhospodařovateli. OP spolupracuje na dlouhodobých vizích rybníkářství v ČR. Různé ekosystémové služby (rekreace) jsou argumentačně propojeny. Velké subjekty využívají rotace způsobů obhospodařování a fází zazemňování. NGOs jsou obhospodařovateli některých cenných rybníků.

Odborná správa rybníků je z hlediska OP zajištěna vysoce erudovanými specialisty. Vliv novodobých managementových postupů v ekosystémech rybníku je jasný a srozumitelný. Náklady a efekt na biodiverzitu (malé biotopy) jsou optimalizovány pomocí prioritizace různých revitalizačních opatření (nejsou stavěny hluboké a velké tůně). Je jasné, jak nakládat s invazními druhy a jak je využívat.

Státní organizace nastartovaly a udržují extenzivní hospodaření na rybnících ve svém vlastnictví a prezentují je jako příklady dobré praxe; je zřízena databáze příkladů dobré praxe.

Veřejnost chápe význam ochrany rybníků a aktivně při ochraně spolupracuje.

Dotační tituly jsou nastaveny tak, že podporují ochranu rybníků.

CÍLE Z ODBORNÉHO HLEDISKA OP:

1. Kategorizovat typy rybníků a definovat pro jednotlivé kategorie cíle OP
2. Využít rotace způsobů obhospodařování a fází zazemňování (pro velké hospodařící subjekty)
3. Lépe porozumět vlivu novodobých managementových postupů v ekosystémech rybníku
4. Propojovat drobné revitalizace vodních biotopů s existujícími rybníky
5. Zahájit diskuzi, jak nakládat s invazními druhy (využití)
6. Nastartovat a udržet extenzivní hospodaření na rybnících ve vlastnictví státních organizací jako příklady dobré praxe
7. Umožnit efektivní přenos zkušeností, zřídit databázi příkladů dobré praxe
8. Spolupracovat na dlouhodobých vizích rybníkářství v ČR
9. Podporovat rekreační a vodohospodářské rybníky

10. Argumentačně propojovat různé ekosystémové služby (rekreace)
11. Optimalizovat náklady a efekt na biodiverzitu (malé biotopy) prioritizací různých revitalizačních opatření (nestavět hluboké a velké tůně)
12. Dopracovat a aplikovat metodiky
13. Aktualizovat plány péče
14. Důsledně analyzovat reakci na management
15. Kladení důrazu na omezení dalšího šíření invazních druhů (karas stříbřitý, střevlička východní, sumečci)

PRÁVNÍ ASPEKTY, FINANCE A INSTITUCIONÁLNÍ ZAJIŠTĚNÍ

1. Tlačit na dodržování zákonů.
2. Revidovat vyhlášovací předpisy CHÚ (definice předmětů ochrany).
3. V zákoně o rybářství zakotvit mimoprodukční funkce rybníků a definovat nepůvodní druhy.
4. Podporovat uzavřený cyklus produkce ryb.
5. Revidovat výběr hospodařícího subjektu (na rybnících státních organizací). Vzhledem k prioritám v lokalitě nemůže být jediných kritériem výše nájmu (produkce).
6. Při nakládání se státním majetkem (rybníky) respektovat mimoprodukční funkce, i v ekonomicko-právních vztazích s uživateli (obhospodařovateli).
7. Role dotací produkčního rybářství. Ovlivnit budoucí dotační tituly - příprava nového programového období 2014 – 2020) - iniciovat vznik cílených dotací. Prosadit elementární zásady mimoprodukční funkce rybníků do zemědělských dotací. U produkčních rybníků prosazovat funkční mozaiku na krajinné úrovni, naučit rybáře efektivně využívat dotací, prosazovat podmínky při odbahňování v rámci řízení při povolení zásahů. Nastavením dotačních titulů nezvýhodňovat velké dotační akce na úkor malých.
8. Zvýhodňovat 100% slovitelné nádrže.
9. Zajistit prostředky na medializaci problému (pozitivní).
10. U dotačních rybníků a rybníků v rezervacích tlačit na náležitý management a dodržování podmínek dotací důsledně kontrolovat!
11. Zvážit NGOs jako obhospodařovatele rybníků.

KOMUNIKACE S VEŘEJNOSTÍ A PARTNERY

1. Zvýšit obecné povědomí veřejnosti o problematice rybníků, medializovat problémy, vysvětlit veřejnosti význam rybníků. Využít pozitivního postoje veřejnosti k rybníkům pro spolupráci s ní při jejich ochraně.
2. Usilovat o schopnost vnímat problém i očima druhé strany.
3. Usilovat o konsenzus při plánování managementu s obhospodařovateli.

4. Motivovat rybáře + realizovat kampaň ohledně spotřebitelských preferencí – např. projekt typu EKORYBA či BIORYBA, který by hodnotil rybářství nikoli konkrétní rybu

DALŠÍ PODNĚTY:

1. Export produkce kompenzuje nedostatek ryb v jiných zemích
2. Úprava dna a břehů
3. Vliv rybníků na kvalitu vody
4. Problém polodivokých kachen
5. Morfologie
 - Absence litorálů
 - Hluboké kádě
 - Způsob odbahnění
6. Tůňe, pískovny atd.
7. Invazní druhy
8. Mozaika litorálu
9. Rozdílný přístup k velkým a malým vlastníkům
10. Dotační vs. produkční rybníky + rybníky z ZCHÚ + rybníky ve vlastnictví AOPK
11. Nechceme BUĎ a NEBO

NÁVRH VYUŽITÍ VÝSTUPŮ

1. Nabídnout rybářským subjektům spolupráci na dlouhodobých vizích rybníkářství v ČR
2. AOPK ČR: zřídit databázi příkladů dobré praxe
3. Uspořádat pokračování diskuse, tedy setkání specializované skupiny v rámci Fóra